

вартості об'єкта лізингу; суму, яка оплачується банку як відсоток за кредитом для купівлі об'єкта лізингу; суму лізингового винагородження банку як лізингодавцеві; інші витрати банку, що передбачені договором лізингу.

В умовах світової фінансової кризи та обмеженого банківського кредитування лізингові операції можуть бути перспективною альтернативою для фінансування проектів в Україні.

Література

1. Про фінансовий лізинг: Закон України зі змінами, внесеними Законом України від 14.01.99 та 11.12.03.
2. Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України в редакції від 03.06.08.
3. Верховна Рада України. Сайт у мережі Інтернет — <http://www.zakon.rada.gov.ua>
4. Державний комітет статистики України. Сайт у мережі Інтернет — <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Стаття надійшла до редакції 14.01.09.

УДК 368.036.1

О. О. Гаманкова
канд. екон. наук, проф.,
професор кафедри страхування,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ПСЕВДОСТРАХОВІ ОПЕРАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Статья посвящена определению понятия «псевдострахование» и анализу его негативного влияния на формирование рыночной среды и внутренней структуры рынка страховых услуг Украины.

The article is devoted to definition of «quasi insurance» and analysis of its negative influence on forming of the market environment and the branch structure of market of insurance services of Ukraine.

Ключові слова: *ринок страхових послуг, псевдострахування, фінансові ризики, перестрахування.*

Сучасний ринок страхових послуг України являє собою економічне явище, яке віддзеркалює всі суперечності і проблеми країни з трансформаційною економікою. Охоплюючи складну і різнобічну систему економічних відносин, він розвивається в пев-

ному економічному середовищі, яке безпосередньо впливає на цей розвиток, сприяючи йому або гальмуючи його.

У результаті ринкових перетворень в Україні, як зазначають фахівці, «відбувся перехід від адміністративно-планової системи господарювання, управління, розвитку і використання фінансових ресурсів до системи адміністративного капіталізму, яка... не має нічого спільного з формуванням ринкових відносин і функціонуванням ринкового механізму» [1, с. 93]. На жаль, це повною мірою стосується ринку страхових послуг України.

Будь-яке розвинене ринкове середовище формується під впливом сукупності елементів, без яких ринок не діє. Такими елементами ринку економічна теорія вважає попит, пропозицію, ціну, конкуренцію. Саме ці елементи створюють механізм ринкового саморегулювання, який забезпечує якісний розвиток ринку. Проте кожен із цих сутнісних елементів ринку має абсолютну специфічність, деформовані вияви на вітчизняному ринку страхових послуг.

Попит, пропозиція, ціна, конкуренція протягом усього періоду розвитку ринку страхових послуг майже не впливали на процеси, які там відбувалися. Головною причиною такого становища є те, що всупереч теорії страхування вітчизняний ринок страхових послуг розвивався до останніх років не під впливом об'єктивної потреби членів суспільства у страховому захисті, а здебільшого — під впливом інших потреб, не пов'язаних зі страховим захистом. Ці потреби дістали в спеціальній літературі термін «псевдостраховання».

Псевдостраховання означає, що страховий договір використовується сторонами страхової угоди не стільки для страхового захисту, скільки для податкової оптимізації та тіньових фінансових схем, у тому числі щодо виведення капіталу за кордон.

Використання можливостей псевдостраховання унаочнюється різким сплеском обсягів вітчизняного ринку страхування у 2004 р., коли в країні відбувалися президентські вибори, — і миттєвим спадом цих обсягів у наступному після виборів році (рис. 1).

Як видно з рис. 1, обсяг валових страхових премій сягнув у 2004 р. 19,4 млрд грн, збільшившись за період з 2002 по 2004 рр. з 4442,1 млрд грн до 19431,4 млрд грн, тобто в 4,4 раза. Частка ринку страхових послуг у перерозподілі валового внутрішнього продукту (рис. 2) за цей же період зросла майже втричі і склала 5,6 %. Проте вже наступного 2005 р. обсяг валових страхових премій стрімко впав — до 12,9 млрд грн. Його частка у ВВП скоротилася до 3,1 %, з дальшим зменшенням протягом 2006 і 2007 рр. до 2,5 %. У наступні роки обсяг валових страхових пре-

мій, хоч і збільшувався, проте навіть у 2007 р., коли він становив 18,0 млрд грн, рівня 2004 р. все ж-таки не було досягнуто.

Динаміка обсягів РСП України за валовими страховими преміями

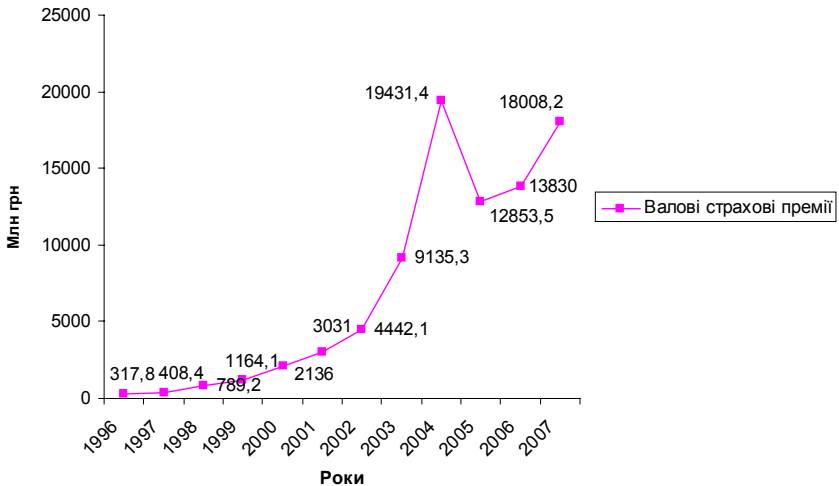

Рис. 1. Динаміка обсягів ринку страхових послуг України за валовими страховими преміями [2]

У доповіді голови Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України (Держфінпослуг) на засіданні Верховної ради України у 2005 р. було зазначено, що таке «вибухоподібне зростання» збору валових страхових премій у 2004 р. (більше ніж 19 млрд грн) свідчить не про динамічний розвиток ринку, а про його активне використання для цілей оптимізації оподаткування та реалізації різноманітних схем виведення капіталу за кордон.

У зв'язку з цим головними проблемами вітчизняного страхового ринку було названо:

- ✓ велику кількість слабо капіталізованих страхових компаній;
- ✓ велику частку псевдострахових операцій;
- ✓ виведення капіталу з України з використанням схем перестрахування¹.

Ми вважаємо перелічені проблеми логічним трикутником, який існував протягом усього періоду становлення українського ринку страхових послуг. Адже велика кількість «слабо капіталі-

¹ http://www.dfp.gov.ua/files/Presentation_Suslov_11.06.04.ppt

зованих компаній» (табл. 1) навіть у складних макроекономічних умовах все-таки знаходила для себе поле діяльності, зокрема через можливість здійснювати псевдострахові операції. У тому числі за допомогою перестрахування.

Таблиця 1

**ПОКАЗНИКИ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ
УКРАЇНИ ЗА ОБСЯГАМИ ЧИСТИХ СТРАХОВИХ ПРЕМІЙ
ТА ЧИСТИХ СТРАХОВИХ ВИПЛАТ за 2001—2007 рр.¹**

№ з/п	Показники за роками	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
1	Кількість страховиків, од.	328	338	357	387	398	411	446
2	Чисті страхові премії, млн грн	2510,9	3735,5	7595,5	9664,5	7482,8	8769,4	12353,8
3	Чисті страхові премії на одного страховика (ряд. 2 / ряд. 1), млн грн	7,7	11,4	21,3	25,0	18,8	21,3	27,7
4	Чисті страхові виплати, млн грн	403,7	516,7	795,4	1411	1546,7	2326,2	3884
5	Чисті страхові виплати на одного страховика (ряд. 4 / ряд. 1), млн грн	1,2	1,6	2,2	3,6	3,9	5,7	8,7

Кількість страхових компаній в Україні за період з 2001 по 2007 р. зросла майже в півтора рази: з 328 до 446. Станом на 30.09.08 за даними Держфінпослуг вона становить 475 страховиків. На нашу думку, така кількість страхових компаній не відповідає ні розмірам території України, ні кількості населення, ні обсягам страхових послуг, які пропонуються на ринку. Про це свідчить той факт, що середній щорічний обсяг чистих страхових премій, що припадає на одну страхову компанію, хоч і демонструє сталу тенденцію до зростання, становив у 2007 р. лише 27,7 млн грн, а середній обсяг виплат — 8,7 млн грн. Це — дуже низькі показники. Для порівняння: у Великій Британії середній обсяг страхової премії, який припадає на *невелику* страхову компанію, дорівнює, за розрахунками фахівців, близько 25 млн дол. [3, с. 40].

Вітчизняні страхові компанії, попри досить велику їх кількість, поки що неможливо вважати потужними та впливовими фінансовими інститутами.

Стабільно велика кількість фінансово слабких страховиків, яка зростає навіть в умовах, несприятливих для страхової діяльності, свідчить про високий ступінь привабливості страхового біз-

¹ Побудовано за [2].

несу для власників та акціонерів страхових компаній. І це зрозуміло, оскільки переважна більшість з них є кептивними компаніями, орієнтованими на обслуговування страхових і псевдострахових інтересів своїх власників і афілійованих структур. Саме тому вітчизняний ринок страхових послуг протягом усього періоду свого розвитку був орієнтований переважно на потреби страхувальників — юридичних осіб.

Офіційна статистика Держфінпослуг групує надходження страхових премій по ринку за такими групами страхувальників: страхувальники — юридичні особи (підприємства); страхувальники — фізичні особи; перестраховальники (страхові компанії). Виходячи з такого поділу в табл. 2 наведено дані щодо частки окремих категорій страхувальників у загальному зборі валових страхових премій за період 2001—2007 рр. Дані свідчать про переважну частку страхових премій протягом останніх семи років від надання послуг юридичним особам. До категорії юридичних осіб ми відносимо в даному разі не тільки підприємства, які виступають у ролі страхувальників, але й страхові компанії, які є перестраховальниками. Частка цієї категорії платників страхових (перестрахових) премій за період з 2001 р. до 2004 р. стабільно зростала: від 89,5 % у 2001 р. до 94,7 % у 2004 р. Після 2004 р. вона стала поступово зменшуватися: з 87,0 % у 2005 р. до 71,3 % у 2007 р. Але очевидно, що ця частка дотепер є надто великою. Натомість частка населення, котра, власне, і покликана формувати ринок класичних страхових послуг, хоч і зросла у 2007 р. до 28,7 %, проте залишається поки що набагато меншою, ніж це потрібно для формування розвиненого ринкового середовища.

Отже, домінують категорією страхувальників виступають юридичні особи. Саме це обумовлює деформовану структуру вітчизняного ринку страхових послуг: протягом останніх 7—10 років від 50 % до 70 % загального збору страхових премій страховики одержують завдяки страхуванню майна юридичних осіб, у тому числі страхуванню фінансових ризиків. На думку фахівців, саме ці види страхування використовуються як інструмент податкової оптимізації, оскільки договори укладаються за високими тарифами (з підвищувальним коефіцієнтом від 2 до 5 до базового тарифу), а страхові премії за такими договорами страхування включаються до валових витрат підприємств. Таким чином відбувається зменшення бази для оподаткування підприємств податком на прибуток, а отже, і сам податок [4, с. 6]. Сама ж страхова компанія теж має можливість зменшувати свої податкові обов'язання, перестраховуючи малоймовірні ризики.

Таблиця 2

**ЧАСТКА ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ СТРАХУВАЛЬНИКІВ
У ВАЛЮВИХ СТРАХОВИХ ПРЕМІЯХ, ЗБІРАНИХ
НА РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ за 2001—2005 рр.¹**

Показник	2001 р.		2002 р.		2003 р.		2004 р.		2005 р.		2006 р.		2007 р.	
	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%	млн грн	%
Підприємства	2193,3	77,2	3297,7	74,2	6902,4	75,6	8618,3	44,4	5190,3	40,4	5802,1	42,0	7075,6	39,3
Населення	317,6	10,5	437,8	9,9	692,6	7,6	1046,2	5,4	1616,2	12,6	2945,8	21,3	5170,4	28,7
Перестраховальники	519,6	17,1	706,6	15,9	1540,3	16,8	9766,9	50,3	6047,0	47,0	5082,0	36,7	5762,2	32,0
Усього	3030,5	100,0	4442,1	100,0	9135,3	100,0	19431,4	100,0	12853,5	100,0	13829,9	100,0	18008,2	100,0

¹ Побудовано за: [2]

Індикатором ступеня поширеності псевдострахових операцій, пов'язаних з «податковою оптимізацією» і виведенням капіталу за кордон, Держфінпослуг справедливо вважає страхування фінансових ризиків. Незважаючи на те що відповідно до ст.6 Закону України «Про страхування», страховики можуть офіційно одержувати ліцензію на «страхування фінансових ризиків», саме поняття «фінансовий ризик» дотепер не дістало законодавчого визначення. Це створює можливості його довільного трактування з боку страховиків, а отже, широкого використання страхування фінансових ризиків для укладання псевдострахових договорів, що підтверджується офіційною статистикою. За підсумками 2004 р. страхування фінансових ризиків стало абсолютно домінантним видом страхування на ринку. Його частка становила 46,2 %, тобто майже половину обсягів надходжень страхових премій.

Якщо вважати переважно більшість страхових договорів зі страхування фінансових ризиків не договорами класичного страхування, а псевдостраховими договорами, послугами щодо оптимізації оподаткування підприємств та послугами щодо виводу (за допомогою перестраховання) капіталів за кордон, то слід зробити невтішний висновок про те, що розміри реального страхового ринку з надходження страхових премій у «піковому» 2004 р. були майже вдвічі меншими за ті, що зазначаються в офіційній статистиці.

На тлі такої деформованої структури ринку динаміка частки валових премій порівняно із часткою чистих премій у ВВП (рис. 2) може слугувати непрямым свідченням того, що псевдострахові операції зі страхування фінансових ризиків доповнювалися фіктивними операціями з перестраховання, адже обсяги валових страхових премій у ВВП 2004 р. (5,6 %) вдвічі перевищували обсяги чистих страхових премій (2,8 %). Таким же непрямым свідченням є й різке зростання у 2004 р. частки перестраховальників у валових страхових премій по ринку (табл. 2), яка досягла 50 % від загального обсягу зібраних за рік премій і трималась на такому самому рівні ще у 2005 р.

Про використання перестраховання для тіньових фінансових схем опосередковано свідчить «географічна структура» перестрахових операцій тих років. Так, наприклад, у 2002 р. двадцять перших за рейтингом українських страхових компаній, які здійснювали перестрахові операції з нерезидентами і на які припадало понад 80 % від загальної суми обсягів перестрахових операцій в Україні, перестраховували більшу частку ризиків не на провідних страхових ринках світу (наприклад, Німеччини, Великобританії), а на ринках країн Балтії і Молдови. Перестраховики з провідних

країн Заходу мали лише 10 % від загальної суми перестраховувань, що, безумовно, пов'язано з переважанням в системі перестраховування схем сумнівного характеру. Це підтверджується й інформацією Держфінпослуг стосовно припинення діяльності низкою страховиків відразу після переказу коштів за кордон. Так, у 2005 р. з 676,3 млн грн страхових премій, переданих у перестраховування нерезидентам, 235,8 млн грн (34,9 %) було сплачено компаніями, які станом на кінець 2005 р. припинили свою діяльність на ринку [2]. Це означає, що у 2005 р. більше третини премій, сплачених за договорами перестраховування, було виведено за межі України за допомогою фінансових схем. На жаль, у наступні роки така інформація Держфінпослуг не оприлюднювалась.

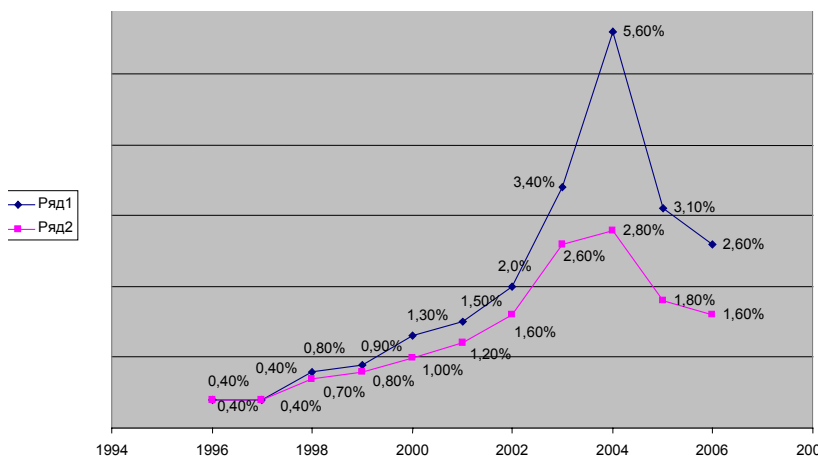

Рис. 2. Частка страхування у перерозподілі валового внутрішнього продукту України [2]

Усі ці обставини пояснюють причину, за якою страхуванню фінансових ризиків приділяється підвищена увага з боку наглядового органу. Починаючи з 2004 р. і дотепер в офіційній інформації Держфінпослуг дані щодо надходження страхових премій за цим видом страхування виокремлюються, що дає змогу простежити відповідну динаміку. Ця динаміка є позитивною. Порівняно з 2004 р. частка фінансових ризиків у структурі ринку страхових послуг поступово зменшувалася. У 2006 р. вона становила 24,9 %, у 2007 р. — 21,1 %, а у 2008 р. (станом на 30.09.09) — 17,1 %.

Це стало можливим завдяки тому, що протягом 2005—2007 рр. в Україні було ухвалено низку законодавчо-нормативних документів, які сприяли збільшенню прозорості страхового ринку і скоротили

можливості страхових компаній щодо «схемного» страхування. Серед головних заходів, які сприяли поліпшенню ситуації, стали такі: анулювання у 2005 р. ліцензій у шести (з першої десятки) страхових компаній, які здійснювали схемне страхування і переведення капіталів за кордон, тобто порушували українське законодавство; запровадження 15 % податку на прибуток щодо операцій перестрахування у випадках, якщо перестраховик не відповідає критеріям фінансової надійності, установленим Кабінетом Міністрів України; удосконалення системи звітування страхових компаній за операціями перестрахування, які здійснюються за участі нерезидентів; запровадження в податковому законодавстві дещо спірного, але дієвого поняття «звичайна ціна страхового тарифу», яке ускладнило укладання псевдострахових договорів з метою зменшення бази оподаткування підприємств податком на прибуток.

Зазначені проблеми залишаються не до кінця вирішеними ще дотепер проте починаючи вже з 2005 р. відбулося суттєве скорочення впливу капіталу через перестрахові схеми. Порівняно з 2004 р. докорінно змінилася географічна структура перестрахування ризиків у нерезидентів (табл. 3). Як видно з наведених даних, у 2007 р. найбільша частка перестрахових операцій з нерезидентами припадає на Великобританію (34,5 %), Російську Федерацію (20,3 %), Німеччину (16,1 %). З перестраховиками Литви та Латвії, частка яких у 2004 р. становила, відповідно 51,9 % і 23,3 %, операції практично припинилися. Натомість у структурі премій, переданих перестраховикам-нерезидентам у 2007 р., з'явилися такі країни із розвиненими страховими ринками, як США (7,9 %), Австрія (7,6 %), Франція (4,1 %).

Таблиця 3

СТРУКТУРА ПЕРЕСТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ ВІТЧИЗНЯНИХ СТРАХОВИКІВ У ПЕРЕСТРАХОВИКІВ-НЕРЕЗИДЕНТІВ, %¹

Країна перестрахування	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.
Великобританія	5,8	14,9	2,0	34,5
Російська Федерація	8,1	29,3	36,0	20,3
Німеччина	0,8	13,6	16,0	16,1
Польща	—	8,4	—	—
США	—	8,4	24,0	7,9

¹ Побудовано за [2].

Країна перестрашування	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.
Австрія	—	7,2	5,0	7,6
Франція	—	8,4	9,0	4,1
Швейцарія	0,5	2,4	6,0	2,5
Литва	51,9	—	—	—
Латвія	23,3	—	—	—
Молдова	4,7	—	—	—
Інші країни	4,9	—	—	7,0

Такі зміни в географічній структурі перестрахових операцій з нерезидентами відображають позитивні тенденції очищення ринку від схемного страхування. Вони є реакцією ринку на достатньо жорсткий регуляторний вплив держави і доводять його ефективність.

Ці зміни позитивно позначились також на якості самих операцій з перестраховиками-нерезидентами, однак висвітлили проблеми внутрішнього перестрашування. У табл. 4 наведено макроекономічні показники щодо перестрахових операцій, які здійснювалися протягом 2005—2007 рр. (за попередні роки такі дані офіційно не оприлюднювались). Як видно з даних таблиці, обсяги премій, сплачених за договорами перестрашування з нерезидентами протягом 2005—2007 рр., становили відповідно 676,3 млн грн, 561,1 млн грн, 769,5 млн грн. Обсяги премій із внутрішнього перестрашування за 2005—2007 рр. були на порядок вищі і дорівнювали відповідно 5370,7 млн грн, 5060,6 млн грн, 5654,4 млн грн. Водночас якісні характеристики операцій з перестраховиками-резидентами і перестраховиками-нерезидентами є зовсім різними. Рівень виплат перестраховиків-нерезидентів на користь вітчизняних страховиків демонструє виразну тенденцію до збільшення. Якщо у 2005 р. він становив 9,9 %, що свідчило про значну частку «схемного» перестрашування, то у 2006 р. він зріс до 21,9 %, а у 2007 р. — до 42,3 %. Цей показник майже у вісім разів перевищує рівень виплат за внутрішнім перестрашуванням, який у 2007 р. становив лише 5,8 %, залишаючись приблизно таким самим, як у попередні роки (у 2005 р. — 6,5 %; у 2006 р. — 5,4 %).

Таблиця 4

**ПРЕМІЇ, ВИПЛАТИ ТА РІВЕНЬ ВИПЛАТ ВІТЧИЗНЯНИХ
СТРАХОВИКІВ ЗА ДОГОВОРАМИ ВНУТРІШНЬОГО
ТА ЗОВНІШНЬОГО ПЕРЕСТРАХУВАННЯ¹**

№ з/п	Показник	2005 р.	2006 р.	2007 р.
1	Сплачено премій за внутрішнім перестрахуванням, млн грн	5370,7	5060,6	5654,4
2	Здійснено виплат за внутрішнім перестрахуванням, млн грн	347,5	273,4	329,0
3	Рівень виплат за внутрішнім перестрахуванням, % (ряд. 2 / ряд. 3 x 100)	6,5	5,4	5,8
4	Сплачено премій перестраховикам-нерезидентам, млн грн.	676,3	561,1	769,5
5	Здійснено виплат перестраховиками-нерезидентами, млн грн	67,0	122,9	325,7
6	Рівень виплат за договорами перестрахування з нерезидентами перестрахуванням, % (ряд. 5 / ряд. 4 x 100)	9,9	21,9	42,3
7	Сплачено премій за операціями перестрахування — усього, млн грн	6050,0	5621,6	6423,9
8	Здійснено виплат за операціями перестрахування — усього, млн грн	414,5	396,3	654,7
9	Рівень виплат за операціями перестрахування — усього, % (ряд. 8 / ряд. 7 x 100)	6,9	7,0	10,2

За цими даними можна зробити висновок, що операції перестрахування з нерезидентами суттєво очистилися від схемних оборудок, чого не можна сказати про внутрішні договори перестрахування. Такий низький рівень виплат за внутрішніми договорами не може вважатися нормою. Він слугує непрямим доказом того, що частка псевдострахування (під прикриттям внутрішніх перестрахових договорів) на ринку залишається поки що значною.

Те саме можна сказати про рівень валових і чистих виплат у цілому по ринку страхових послуг (табл. 5). Через все ще значну частку в структурі ринку «некласичного страхування» рівень страхових виплат, хоч і мав протягом 2004 — 2007 рр. тенденцію до збільшення, проте його ще не можна назвати високим. Рівень

¹ Побудовано за [2].

валових виплат зріс від 7,9 % у 2004 р. до 23,4 % у 2007 р. Рівень чистих виплат — від 14,6 % у 2004 р. до 31,4 % у 2007 р. Проте ці значення, незважаючи на позитивну динаміку, не можна вважати прийнятним, оскільки на розвинених страхових ринках рівень страхових виплат становить 60—70 % та більше. Це не тільки суперечить принципу еквівалентності у відносинах страхових компаній зі своїми клієнтами, але й свідчить про частку псевдострахових операцій на ринку, яка поки що залишається відчутною.

Таблиця 5

**РІВЕНЬ ВАЛОВИХ ТА ЧИСТИХ ВИПЛАТ
НА РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ, %¹**

Показники	2004	2005	2006	2007
Рівень валових виплат	7,9	14,7	18,8	23,4
Рівень чистих виплат	14,6	20,7	26,5	31,4

З іншого боку, на наше переконання, показники рівня виплат, що оприлюднюються на офіційному сайті Держфінпослуг у цілому по ринку, особливо з урахуванням специфіки вітчизняного ринку, є непридатними для глибокого аналізу. Вони мають, скоріше, інформаційний, іміджевий характер, оскільки свідчать (або не свідчать) про еквівалентність фінансових відносин між страховиками та страхувальниками. Придатними для аналізу можна було б вважати показники рівня виплат за окремими класами (видами) страхування або за окремими страховими компаніями. У такому вигляді показники рівня виплат можуть слугувати індикатором причетності здійснюваних видів страхування до тих, що охоплюються поняттям «класичне страхування», а окремих страховиків — до тих компаній, які здійснюють операції з реального страхування, а не з оптимізації оподаткування та вивезення капіталів за кордон за допомогою перестрахування.

Проблема запобігання псевдостраховим операціям є нагальною не тільки для нашої країни. Утім в інших країнах вона значною мірою вирішується завдяки створенню державою такого інформаційного простору, який перешкоджає приховуванню або викривленню ринкової інформації з боку страхових компаній. Інформаційна відкритість, якої бракує вітчизняному ринку страхових послуг, є необхідною умовою формування такого ринкового середовища, в якому дія законів ринку набуває справжнього втілення на користь усього суспільству.

¹ Побудовано за [2].

Література

1. Лютий І., Алексеєнко Л. Фінансова система та її вплив на макроекономічні процеси в Україні // Економіка України. — 2006. — № 1. — С. 92—93.
2. Держфінпослуг. Сайт в мережі Інтернет. — www.dfp.gov.ua
3. Гришин Г, Гришина К., Бабко Т., Прус А. Платье, слезы и служба костюма. — К.; Лондон: Финансовые услуги, 2008. — 118 с.
4. Гаманкова О. О., Супрун А. А. Структурні диспропорції на страховому ринку України // Вісник Криворізьк. екон. ін-ту КНЕУ: Зб. наук. праць. — Кривий Ріг, 2005. — № 2. — С. 104—108.

Стаття надійшла до редакції 10.03.09.

УДК 336.76.331

С. С. Джигурда

аспірантка кафедри менеджменту
банківської діяльності
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

СЕК'ЮРИТИЗАЦІЯ АКТИВІВ БАНКАМИ: ТАК ЧИ НІ?

Стаття посвячена проблеме секьюритизации активов банками. Дано определеннее секьюритизации активов, рассмотрены ее основные элементы, а также базовая схема секьюритизации. Проанализированы преимущества и недостатки секьюритизации активов, в том числе трудности, связанные с ее внедрением.

The article is devoted to the issue of the Asset Securitization by banks. Definition of the Asset Securitization, its basic elements and general mechanism are provided. Advantages and disadvantages of the Asset Securitization are analyzed and difficulties associated with its implementation are considered.

Ключові слова: банк, сек'юритизація, активи, фінансування, ризик.

Іпотечна криза в США була однією з основних причин фінансової нестабільності, яку ми спостерігаємо сьогодні. Через високий рівень глобалізації вона вплинула на економіку економічно розвинутих країн та країн, що розвиваються.

Переоцінивши свою стійкість до ризику, банки видали кредити під плаваючу відсоткову ставку і значно знизили вимоги до платоспроможності боржників. Через механізм сек'юритизації активів під видані кредити були емітовані цінні папери, яким рейтингові агентства присвоювали високі рейтинги надійності. Ці фінансові інструменти розповсюджувалися серед широкого кола інвесторів, у тому числі серед великих світових банків, які, хоч і мали у своєму розпорядженні прогресивні інструменти ризик-менеджменту, але нехтували власним аналізом ризиків, оскільки